

Norra Ängby Tidning

Årgång 47

Nr 3 • september 2025

NORRA ÄNGBY TRÄDGÅRDSSTADSFÖRENING

**Inte bara fåglar
vid Kyrksjön**

**Vår oklippta häck
blev viralt fenomen**

**Sensommar
i trädgården**

**Värna vår
unika gatubild**

SJÄLVFÖRSVAR

Kampsport flyttar till Norra Ängby

inledaren

Pelle Sahl
Ordförande i Norra Ängby
Trädgårdsstadsförening

Jag hoppas att du känner dig glad och utvilad inför höst och vinter

Vilken sommar! Där jag var började den förvisso kyligt och blåsig, men sedan blev det allt bättre. Jag hoppas att du som läser har upplevt samma sak och att du känner dig glad och utvilad inför höst och vinter.

Även den här sommaren blev midsommarfirandet i Björklunds Hage inställt. Denna gång var orsaken personalbrist, vilket kanske är lite märkligt i ett område med flera tusen invånare varav 1100 medlemmar i föreningen. Nog borde det väl gå att få ihop tillräckligt många frivilliga för att samla ihop björkris och blommor, klä stängen och sedan resa den.

Det är klart att det går, och vi i styrelsen inser att vi nog kunde gjort lite mer för att få ihop ett tillräckligt stort gäng. Vi vill därför göra ett nytt försök nästa år och söker därför redan nu dig som vill vara med och arrangera midsommarfirandet 2026. Mejla i så fall till: carola.my@hotmail.com

I år kunde vi hänvisa våra medlemmar till midsommarfirandet på ängen vid Bromma kyrka. Jag vill ta tillfället i akt att tacka Bromma Kyrka/Eneby villaförening för det goda samarbetet. Vår egen midsommargeneral Carola deltog i deras förberedelser och hjälpte till under midsommarafton. Jag var inte där själv, men av vad jag har hört var det ett mycket lyckat arrangemang som även många från Norra Ängby besökte. Jag hoppas verkligen att det uppfattades som ett bra alternativ.

Under de kommande månaderna kommer vi att jobba med ett par andra evenemang. Först Äppelsöndagen på Ängby Torg den 28 september med insamling av glöggäpplen och sortbestämning och sedan **Julmarknad den 30 november**, också på Ängby Torg, med körsång, varmkorv och många lokala försäljare av matvaror, hantverk och annat. **(OBS. Datumet i den tryckta tidningen stämmer alltså inte. Styrelsen har ändrat så julmarknaden även i år äger rum den första advent.)**

Varmt välkomna till dessa båda tillfällen att träffas och trivas på torget. Var inte det en snitsig slogan? Träffas och trivs på torget!

Norra Ängby Tidning

Tidningen ges ut av Norra Ängby Trädgårdsstadsförening och delas ut till alla hushåll i Norra Ängby. Vi strävar vi efter att bidra till en positiv utveckling av vårt område, inklusive frågor som rör trafik, service och nybyggnation. Tidningen vill ge en bild av livet i Norra Ängby och skriver om både stort och smått – från historia till nutid och framtid. Tidningen har en upplaga på 1800 exemplar och ges ut fyra gånger per år: i början av mars, juni, september och december. Deadline för material är cirka en månad före utgivningsdatum. Föreningen informerar också via webbplatsen www.norra-angby.se och på facebook.com/norraangby.

Tidningsredaktion

Rolf A Olsson, redaktör, rolf@rao.se

Elisabet Engdahl-Linder, elisabet.engdahl.linder@gmail.com

Lotta Hirschberg, lotta.hirschberg@gmail.com

Pelle Sahl, ansvarig utgivare, pellesahl@gmail.com

Tryck

Gävle Offset, www.gavleoffset.se, 026-66 25 00

Annonsförsäljning:

Johan Schaeffer, johan.schaeffer@yahoo.se, 0739 83 22 07.

Annon priser:

Format	(bredd x höjd)	Fyrfärg
Helsida	183 x 255 mm	11 000 kr
Halvsida	Liggande 183 x 126 mm	6 600 kr
	Stående 89 x 255 mm	6 600 kr
1/3 sida	Liggande 183 x 83 mm	4 800 kr
	Stående 58 x 255 mm	4 800 kr
1/3 höjd	1 sp 58 x 83 mm	2 000 kr
	2 sp 120 x 83 mm	3 600 kr
Små liggande (ca 1/6 höjd)		
	1 sp 58 x 43 mm	1 100 kr
	2 sp 120 x 43 mm	2 000 kr
	3 sp 183 x 43 mm	2 800 kr

Annonstr: Tryckfärdig högupplöst PDF till www.annons@rao.se.

Erbjudande: Boka fyra färgannonser i följd och du får 25% rabatt på samtliga fyra införanden!

Prenumeration

Har du flyttat från Norra Ängby, men ändå vill njuta av Ängbykänslan, kan du prenumerera på tidningen: Namn, adress och 250 kr på plusgironr 94 01 78-7. (större delen av den summan är porto).

ISSN-nummer 2001-290X

Tryckt på FSC-certifierat
papper tillverkat i Sverige
av Arctic Paper.

Trädgårdsstadsföreningens arrangemang

Att beskära äppelträd Lördag 27 september kl 10-14

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening inbjuder till kurs i JAS-beskrining av äppelträd.

lördag den 27 september kl 10-14

Plats: Stiklastadvägen 6.

Kursledare pomolog Joseph Rowe.

Joseph som också brukar har mustprovning på Äppelsöndagen kommer att guida oss i pomologi och lära ut grunderna i beskärning av äppelträd. JAS- beskärning som kan göras från juli – september.

Vi gör en paus under kursen då vi bjuder på fika med bulle. Ta gärna med egen sekator, om du har någon som du gillar särskilt.

Gratis för medlemmar

Utbildningen är gratis för medlemmar i Trädgårdsstadsföreningen. Övriga betalar 350 kr och kan delta i mån av plats. Platsantalet är begränsat och först till kvarn gäller.

Anmälan: info@norra-angby.se

Varmt välkomna till en rolig och lärande dag.

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Välkommen till Äppelsöndagen Ängby torg 28 september kl 13.30-15

Söndagen den 28 september klockan 12.30-15 är det Äppelsöndag på Ängby torg. Pomolog Tomas Netsborn sortbestämmer äpplen som du tar med från din egen trädgård. Det blir också avsmakning av must med Joseph Rowe från Palla.

Medlemmar går före i kön

Förra året var det långa köer till sortbestämningen av äpplen. Medlemmar i Trädgårdsstadsföreningen har företräde i kön. Om du bor i Norra Ängby och ännu inte är medlem så kan du bli det. Se på näst sista sidan hur du gör för att bli medlem.

Insamling av äpplen

Varje år samlar Trädgårdsstadsföreningen också in äpplen som sedan blir till glögg som säljs på julmarknaden andra advent. Om du har äpplen över får du gärna lämna dom vid insamlingen på torget under Äppelsöndagen. Äpplen som lämnas in ska inte vara fallfrukt. De ska helst lämnas in i kartonger eller papperspåsar. Inte plastpåsar.

Julmarknad på torget andra advent Söndag 30 november kl 13-15 (ändrat datum)

Det är långt till jul, men planeringen för årets julmarknad på Ängby torg är i gång. Den hålls andra advent, söndagen den 7 december kl. 13–15, med julsånger (kl. 14), marknadsstånd och mycket annat som hör julen till.

Intresset för att delta har varit stort de senaste åren, och många har velat boka försäljningsplats. Vi välkomnar skolklasser och lokala hantverkare. Information om hur du anmäler dig kommer på föreningens hemsida (www.norra-angby.se).

Nästan som Törnrosas hus, tycker Hedda 5.

Det känns som ingången till ett grönt äventyrsländ.

Sensommar i lummiga trädgården

Text och foto: Elisabet Engdahl Linder • Upptäcktsresande i grönskan: Hedda 5 år

Det är sensommar i den lummiga trädgården på Jomsborgsvägen 7. Solen står lågt och de stora träden skymmer delar av grönskan. Trädgårdens stora crescendo sker i början av juli, då den öppnas för allmänheten under "Öppen trädgård".

Den praktfulla rosen 'Alchymist', som klättrar på ena husväggen, har redan blommat över – likaså det enorma blåregnet som sveper in fasaden mot gatan. Redan här ute möts vi av kardvädden, en ståtlig tistelväxt som återkommer på flera platser i trädgården.

Stora ståtliga ormbunkar

Ingången kantas av kraftiga gröna växter. De överblommade pionerna bär fortfarande på vackra bladverk, liksom funkior i olika former och stora ståtliga ormbunkar. Även astilbe, nu med torkade blomställningar, står kvar som skulpturala inslag.

Mitt i allt det gröna lyser vit och rosa flox – en klassisk sensommarblomma, så vanlig i Norra Ängby att den nästan hör hit. Doften antyder redan höst. Stora vita klasar av syrenhortensia förstärker intrycket.

Trädgårdskonst från Sydafrika

Bland funkiorna dyker något oväntat upp: två lekfulla lemurer i plåt, en trädgårdskonst från Sydafrika som får oss att le.

Längre in möter vi sensommarens praktblommor: rosenvial, luktärter, sköldpaddsort, stjärnflocka, lammöron, remonterande rosor och förstås dahlior – här i förföriskt röda, mörka nyanser. Höstanemonen, i vitt och rosa, svävar elegant över allt detta och visar vilken kraft den kan få på rätt plats.

En trädgård kan vara lika vacker i slutet av augusti som i juli, bara på ett annat sätt.

Många husägare vill hålla växterna borta från fasaden. Här är det tvärtom. Vildvinet klär in verandan och klematisen 'Summer Snow' har nästan erövat hela framsidan. Min medskribent Hedda, 5 år, utbrister: "Det ser ut som Törnrosas hus!" – och visst är det något sagolikt över det hela. Vår guide Torgil berättar att det krävs mycket arbete för att tygla 'Summer Snow', men resultatet är förtrollande.

Vid sidan av huset leder en strålande gul portal av rudbeckior

Dahlia – förfärskt röda.

Kardvädd – en vacker tistel.

Floxx doftar höst.

Summer Snow med växtkraft.

Kaktus i kruk.

Lemurer i plåt från Sydafrika.

in till en liten uteplats – en plats för vila och eftertanke. Här blommar också trädgårdsnävan i sin klara färgprakt.

Färgkaskad som förlänger sommaren

Trädgården har också vackra lerkrukor med kaktusar, änglatrumpet, pelargonier i många varianter och ståtliga agapanthus – Afrikas blå lilja – i både mörkblått och vitt. Tillsammans bildar de en färgkaskad som förlänger sommaren.

Vad tar vi med oss från denna trädgård?

Att skönhet inte bara finns i blomningen utan också i bladens grönska. Att en trädgård kan vara lika vacker i augusti som i juli, bara på ett annat sätt. Och att när växterna får utrymme att leva sitt eget liv, uppstår något magiskt – en trädgård som inte bara odlas utan lever ett eget liv.

Precis som bilderna visar, är detta en plats där sommaren dröjer sig kvar, där sensommaren inte är ett slut – utan ett nytt kapitel.

Träningen startar oftast med meditation och uppvärmning.

Bra att lära sig falla.

Barn- och ungdomsträning.

Vuxenträning.

Shorinji Kempo bygger på en japansk filosofi som kombinerar självförsvar, fysisk träning och personlig utveckling.

Japansk kampsport i Norra Ängby

Självförsvar och personlig utveckling

På gummimattorna i Stefanskolan blandas slag och kast med skratt och koncentration. Kampsportföreningen Shorinji Kempo har flyttat in och bjuder på träning för både kropp och sinne.

En tisdagskväll i augusti följer Norra Ängby Tidning höstterminens första pass. Tränarna sopar golvet, juniorerna droppar in. Några pratar och skrattar, andra värmer upp i tyst koncentration.

Här låg Ängbybion på 1930- och 40-talet, numera är det Stefanskolans gymnastiksal – och från i höst även ny träningslokal för Shorinji Kempo.

Slag, sparkar och rullningar.

Träningen startar oftast med meditation och uppvärmning. Lokalen fylls av snabba utfall, kraftfulla rop och ljudet av fötter mot mattan. Teknikerna växlar mellan slag, sparkar och rullningar.

Huvudtränare är Norra Ängbybon Leif Kekonius, en av landets högst graderade i Shorinji Kempo och även ordförande i det svenska förbundet. Han leder föreningen i Bromma tillsammans med Tobias Alm, båda med lång erfarenhet. Tidigare höll klubben till i Blackeberg, nu samlas föreningens 55 medlemmar i Norra Ängby.

Japansk filosofi

Och nej – det här är ingen klubb där Norra Ängbys ungar ska lära sig puckla på varandra.

Shorinji Kempo bygger på en japansk filosofi som kombinerar

Axel Wickbom.

Har lärt Axel att hitta ett inre lugn

18-åriga Axel Wickbom bor i Norra Ängby. Han har tränat kampsport sedan han var tio år. Är det för att vara cool inför kamraterna?

Nja, det försämrar ju inte tillvaron, svarar han med ett illmarigt leende. Men det är inte anledningen till att han tränar kampsport.

– Det här är något annat än att bara slåss. Shorinji Kempo har lärt mig att tänka rationellt och hitta ett inre lugn.

Axel menar att han har lärt sig försvar och att tänka rationellt – och undvika att gå in i ett bråk.

Leif Kekonius leder träningen i Norra Ängby tillsammans med Tobias Alm och flera hjälptränare.

självförsvar, fysisk träning och personlig utveckling.

Teknikerna är utformade för verkliga angrepp och försvaret riktas mot kroppens känsliga punkter – men under träningen ska slagen inte skada.

– Målet är att bygga starka och rättvisa människor som vågar stå upp för sina sig själva och för sunda värderingar som främjar samhället, förklarar Leif Kekonius.

Mycket skratt också

En av hjälptränarna i kväll är Mikael Wretman, bekant för Norra Ängby Tidnings läsare från ett tidigare reportage om hans släkt, med fem generationer i Norra Ängby. Han driver också en bilverkstad nära Vällingbyrondellen där många av er läsare får sin bil fixad. I den artikeln berättade han om en krånglande rygg. Nu rullar Mikael runt på mattan.

– Det här är bra träning för både kroppen och själen, konstaterar han.

– Och vi skrattar mycket här, tillägger han. Det kanske man inte tror när man ser de disciplinerade övningarna, men vi har väldigt roligt.

Dessutom är det en relativt billig sport jämfört med många andra, understryker Mikael i sin ambition att locka fler till den kampsport han själv älskar.

Provträna två gånger

Föreningen tränar tisdagar, torsdagar och lördagar, för alla från sju år och uppåt. Nya deltagare får prova två gånger gratis i vanliga träningskläder. Anmälan sker via www.skbromma.se. Där finns också mer information om kampsporten Shorinji Kempo.

Rolf A Olsson

Handla närodlat på REKO-ring

För snart fyra år sedan fick vi ett utlämningsställe i vår närhet – parkeringen vid Bromma kyrka. Flera av er läsare har säkert handlat där, men kanske glömt bort det på senare tid? Och till er som är nya Ängbybor vill vi tipsa om detta fantastiska system!

REKO står för REjäl KOnsumention och är ett initiativ från Hushållningssällskapet. Tanken är enkel: lokala producenter går samman i en REKO-ring som drivs som en Facebook-grupp. Där lägger de ut vad de säljer, konsumenterna beställer direkt i gruppen och betalar med Swish.

Utlämningen vid Bromma kyrka sker torsdagar kl. 18.00–18.30 udda veckor.

Vill du veta mer? Läs gärna om REKO-systemet på Hushållningssällskapet och Jordbruksverkets hemsidor.

Karolina och Nelly

Våra fjällkor Karolina och Nelly har glatt många ängbybor denna sommar. I mitten av augusti flyttades de från hagen vid koloniträdgården tillbaka till hagen i skogen. När vi senast besökte Snorreängen var de särdeles ömsinta mot varandra.

Stadsdelsnämnden påminner om att man kan gå in i hagarna via trappstegarna, men på egen risk. Hundar ska hållas kopplade, både inne i hagen och i hela Kyrksjölöten, och besökare uppmanas att visa hänsyn och inte gå fram till djuren.

VILL DU HA EN TORR OCH VARM KÄLLARE?

Förutsättningen för det är att man värmeisolerar på väggens utsida.

Det är inte bara markvatten som orsakar fuktskador, utan kanske ännu mera innifrån kommande luft i form av vattenånga som koncentreras i väggen.

En enkel och säker lösning är Pordränmetoden. Pordrän är en fuktskyddad skiva av cellplastkuler som är värmeisolerande, dränerande, ventilerande och kapillärbrytande.

Pordrän har funnits på marknaden sedan 1965.

Ring oss för kostnadsfri rådgivning.

GT GRUNDTEKNIK I SAMARBETE MED SVENHEIMS ENTREPRENAD
 Packstensgränd 5 Vällingby Ring 87 33 87/0705 - 87 33 87

GRUNDISOLERINGAR PÅLNINGSARBETEN
 TRÄDGÅRDSANLÄGGNINGAR VATTEN & AVLÖPP

Patrik Dahlkvist Bygg AB

Hågavägen 9 168 54 Bromma
 Mobil 073-986 22 68

Tove svarar på frågor om trädgården

Trädgårdsmästare Tove Overödder svarar på trädgårdsfrågor i tidningens trädgårdsspalt. Alla medlemmar i Trädgårdsstadsföreningen kan skicka sina frågor till:
tove.overodder@gmail.com

Plantera ny häck

Fråga: Vi har ingen häck mot en av våra grannar, bara ett slitet gammalt staket. Vi har nu kommit överens med grannen om att plantera en ny häck tillsammans. Vi vill inte ha något taggigt, inga tujor eller barr. Inte heller liguster vill vi inte ha då vi har dålig erfarenhet av den. Ca 75 procent av ytan är halvskugga till skugga. Vad rekommenderar du?

Svar: Personligen gillar jag våra ligusterhäckar här i Norra Ängby men vet att de kan drabbas av svamp mm. Speciellt i skugga. Jag rekommenderar måbär som verkligen trivs i skugga och är lättskött. Den går att klippa hårt och det bästa är att den grönskar tidigt på våren och är väldigt frisk. Bladen är friskt gröna och tandade. Jag gillar specifikt måbär "Schmidt" som jag har god erfarenhet av.

Trött på rådjuren

Fråga: Jag vill ha tips på sorter av narcisser (trött på rådjuren) som jag vill plantera i höst och behöver förslag på en blandning så blomningen blir lång. Gillar inte de mörkgula (påskliljor) utan vill ha vita och krämfärgade.

Svar: Jag älskar som ni kanske redan vet vårblommande lökar och planterar massor varje år. I år missade jag dock att stänga grinden och två rådjur hade ett stort kalas en dag i vår trädgård. Jag vet att jag borde sprutat med Tricogarden men gjorde bara det ut mot gatan och där blev det en fantastisk blomsterprakt.

Här kommer tre favoriter som fungerar toppen att plantera tillsammans med olika blomningstid från vår till försommar. Lite beroende på läge såklart.

Bukettnarciss "Sir Winston Churchill": flera fyllda och krämvita väldoftande blommor per stjälk, 50 cm hög, blommor i april.

Jonkvillnarciss "Puerblo": flera ljusgula till vita blommor per stjälk, 30 cm hög, blommor slutet av april-maj.

Pingstlilja "Recurvus": Gammeldags vit med gul/orange mitt, mycket väldoftande, 40 cm hög, blommor i maj.

FJELKNERS
by widerlöv

*Din lokala mäklare
i Bromma*

Vi hjälper dig att nå toppresultat!

Genom åren har vi, ofta genom rekommendationer, haft förmånen att förmedla hundratals bostäder i området. Vårt engagemang, lokalkännedom och höga servicenivå ger dig en trygg affär och bästa möjliga slutpris.

Funderar du på att sälja din bostad? På vårt kontor vid Ängby Torg hittar du våra engagerade och erfarna fastighetsmäklare – Isabella Lindell, Mikael Flobecker och Karin Kellander Kinch.

Välj en mäklarbyrå som vet hur man skapar resultat, varmt välkommen att kontakta oss redan idag!

Isabella Lindell
Fastighetsmäklare
072-363 38 12
isabella@fjelknors.se

Mikael Flobecker
Fastighetsmäklare
0708-60 21 91
mikael.flobecker@fjelknors.se

Karin Kellander Kinch
Fastighetsmäklare
0708-60 22 18
karin@fjelknors.se

Ängby Torg 6 & Alviksvägen 103, Bromma
info@fjelknors.se | 08-26 86 00

Det här är berättelsen om hur den oklippta häcken på framsidan av vårt hus blev ett viralt fenomen på nätet.

Han presenterade sig som Adam, men på Instagram och Tiktok kallar han sig Bror Wilhelm.

Han frågade om han fick klippa vår häck – gratis!

”Det ringde på dörren en lördagkväll i juni, precis när vi avslutat middagen. Motvilligt gick jag för att öppna, beredd att avvisa ännu en försäljare. Men mannen på trappan log bara och sa:

– Får jag klippa er häck?

Jag blev ställd. Hade han ett företag? Vad skulle det kosta?

– Nej, nej, jag gör det gratis, sa han. Jag filmar när jag klipper häcken och lägger upp det på sociala medier.

Han presenterade sig som Adam Karseland, men på Instagram och Tiktok kallar han sig Bror Wilhelm. Till vardags är han kommunikatör, poddprogramledare och dessutom låtskrivare på Spotify. Det visste jag dock inte då, utan först senare när jag googlade honom.

Vad är haken?

Först trodde jag att jag hört fel. Vem erbjuder sig att jobba gratis? Men nej, det var inget lurendrejeri, försäkrade Adam.

– Jag har alltid tyckt om trädgårdar och klippt många häckar. Men det är först nu jag dokumenterar det.

I hans digitala kanaler finns nu flera filmer där han hjälper främst äldre med deras trädgårdar.

Sedan fick filmen

965 000 visningar på Tiktok!

Han är inte utbildad trädgårdsmästare, men passionen väcktes redan i barndomen när han följde med sin farmor till Bergianska trädgården. Idén är enkel men ovanlig: att sprida glädje utan att kräva något tillbaka – ett experiment i vänlighet.

Många säger nej

Adam möts ofta av misstänksamhet. Folk är inte vana vid att någon knackar på och erbjuder hjälp gratis.

– Många säger nej, och jag förstår dem, säger Adam.

Jag kände likadant, men till sist tackade jag ja. Han satte igång med sin häcksax och jag tänkte att det här kan jag skriva om. Det är den artikeln du läser nu.

När jag i augusti kontaktar Adam berättar han att klippet från vårt hus setts 671 000 gånger på Instagram och 965 000 på Tiktok. Under sommaren har han dessutom intervjuats i P4 Extra och i TV4 Nyhetsmorgon.

Adam filmade när han klippte häcken och la ut på sina sociala medier. Sedan blev häcken på Beckombergavägen i Norra Ängby ett viralt fenomen.

I början av sommaren avfärdade han tanken på att tjäna pengar på projektet.

– Men om någon vill stötta mig framöver kan jag hjälpa ännu fler, sa han då.

Från hobby till firma

När vi hör igen har han ändrat sig. Filmerna har fått flera miljoner visningar och Adam har fått tusentals meddelanden från folk som vill att han klipper hos dem. Planen nu är att börja ta hand om trädgårdar mot betalning. Firman är startad.

– Min dröm är att få syssla med min största hobby på heltid. Samtidigt kommer jag fortsätta hjälpa människor gratis och filma det. Med fokus på dem som inte har möjlighet själva.

Så kanske var filmerna på nätet, intervjuerna i radio och teve och Adams besök hos oss bara delar i en genial kampanj där en skicklig kommunikatör hittade sin väg in på marknaden – med värme, vänlighet och tacksamhet som redskap?

Godhet i kontrast till misstänksamhet.

Trots att jag nu blev misstänksam igen är jag ändå glad att för Adams besök den där lördagskvällen i juni. Det blev en oväntat trevlig stund – och en tankeställare om godhet i kontrast till misstänksamhet. Dessutom fick vi en rolig anekdot att berätta – och häcken blev klippt, fast den har redan hunnit bli snårig igen. Den här gången tog vår dotter hand om den.

Text och foto: Rolf A Olsson

Trollslända vid lilla bryggan.

Ett rådjur vilar sig i skuggan invid skogsbrynet.

Inte bara fåglar vid Kyrksjön

I förra numret presenterade vi Anton Kranz bilder av fåglar vid Kyrksjön. De blev mycket uppskattade, så vi frågade Anton om vi fick visa några av hans bilder på andra djur vid Kyrksjön. Naturskyddsområdet är ju inte ett paradys bara för fåglar.

Anton lät oss ta del av fotografier som fångar det rika och vackra djurlivet i området.

Anton Kranz är uppvuxen i Bromma och arbetar som en av sex präster i Bromma församling. Han är dessutom en hängiven fotograf – när inte barn, familj eller arbete kräver hans tid.

En kolfjäril på en tistel vid groddammen på Snorreängen.

Många örädda ekorrar i östra delen av skogen.

En snok tar sig en simtur mellan vassen vid lilla bryggan.

LILLA
DELIKATESS
BODEN

Ängby Torg 8
08-87 05 45 • 070 681 43 60

Nära dig finns en delikatessbod

Får vi fresta med en god ost till helgen,
göra en uppskattad present eller
förgylla tillvaron med en utsökt olivolja?

Vi ses på Ängbytorg!

Besök oss på Facebook, där finns senaste nytt

En riktig cykelaffär
Anno 1962

Nord's Sport & Motor
CYKLAR - TILLBEHÖR - VERKSTAD

www.nordssportmotor.se 08-376200

Norra Ängbys vägar är lätt svängda. Husfasaderna och häckarna är tydligare på den sida som är i "ytterkurva". Med tanke på hur tätt våra hus står riskerar vi alltså att vår gatumiljö kommer att domineras av soptunnor. Det skulle i grunden ändra gatubilden i området och därmed områdets karaktär, stick i stäv mot intentionerna med "riksintresset"

Värna vår unika gatubild

Alla vi som har förmånen att bo i Norra Ängby, kanske inte alltid tänker på hur genomtänkt området är gestaltat och hur fin gatubilden är. Allt ger ett enhetligt intryck men med viss variation som gör att det inte blir stereotyp. Mycket av områdets karaktär hänger ihop med gatubilden. Med gatubilden avses då inte endast gator och gångbanor utan även den delar av våra tomter och våra husfasader som ansluter direkt därtill, dvs ungefär vad vi ser när vi rör oss på gatan.

En spikrak väg kan se väldigt lång och lite tråkig ut. Norra Ängbys vägar har därför gjorts lätt svängda, så att man kan se en bit längs vägen, men inte alltför långt. Däremot framträder husfasaderna och häckarna tydligare på den sida som är i "ytterkurva". Intrycket av vägens böjning förstärks också av att våra hus alltid är placerade på samma avstånd från vägen. Att vi därför ser flertalet husfasader samtidigt är ett kännetecken för Norra Ängby. Det är inte så konstigt att Trädgårdsstadsföreningens valt just det som logotyp.

Avståndet mellan fasad och väg varierar dock beroende på vilken väg vi betraktar. I vissa fall är husfasaderna placerade ända ut i tomtgräns, vilket ger ett effektivare utnyttjande av tomtytan, i synnerhet viktigt där tomterna är små. På andra ställen är avstån-

Typiskt Norra Ängby

Vad är det egentligen som är karakteristiskt för Norra Ängby? Kulturmiljögruppen, som är en del Norra Ängby Trädgårdsstadsförening, vill med en återkommande artikelserie lyfta någon detalj eller sammanhang som tillsammans med andra detaljer och helheten utgör karakteristika för Norra Ängby.

det 2,5 meter eller 4,5 meter. Enhetligt men med variation, kort och gott.

Gatubilden varierar också mellan gatorna med avseende på om husens gavlar eller långsidor är placerade mot vägen och inte minst förekommer ju mer än tioalet olika småhustyper i Norra Ängby. Sa jag redan enhetligt men med variation?

Mycket av Norra Ängbys karaktärsdrag, än idag, är tack vare de fina grundtankarna med området, den noggranna utförda planläggningen och de riktlinjer som myndigheterna angav för de villaägare/tomträtthavare som fick möjlighet att skaffa sig en småstuga i Norra Ängby. Typiskt är t ex de planer som

I vissa fall är husfasaderna placerade ända ut i tomträs

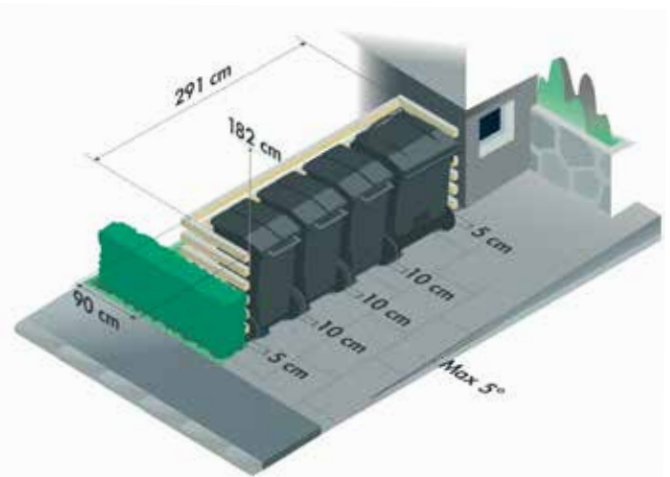

Här är häcken tomträs. Var vid tomträsen ska soptunnorna stå?

Vi måste hitta en lösning på soptunneproblematiken som innebär att häckarna inte försvinner och ersätts med rader av soptunnor.

upprättades för hur tomterna kunde disponeras. På trettio-talet var det huvudsakliga ändamålet med tomterna att möjliggöra för hushållet att odla sina egna rot och grönsaker, s k köksland samt frukt och bär. Tomtmarken som vetter mot gatan, ibland kallat förgårdsmark, var dock förbehållen prydnadsväxter med gräsmatta. Snyggt och prydligt mot gatan ska det vara! Framför fasaden skulle ett träd av särskild sort planteras, samma sort för alla grannar på samma gatuavsnitt, men olika gatorna emellan och tomträsen fick inte markeras med staket utan skulle utgöras av häck.

Att odla sin egen mat var förstås en god hjälp för hushållskassan, i synnerhet som staden ställde krav på dem som skulle få köpa en småstuga i Norra Ängby. De fick inte ha en lön överstigande ett belopp staden bestämde, de skulle komma från arbetarklass och de skulle ha kunskaper i trädgårdsskötsel. Idealen att odla sin egen mat hade staden tidigare framgångsrikt prövat med de koloniområden som redan växt upp under femtotalet år innan Norra Ängby bebyggdes med småstugor. Sedan tidigare hade trädgårdsstäder växt upp i både England och Tyskland och med dem som inspirationskälla blev Norra Ängby en riktig fin trädgårdsstad, tillika den största i Stockholm.

Illustrationen ovan visar hur Stockholm Vatten och Avfall föreslår en lösning på hur tre soptunnor samt en tunna för trädgårdsavfall kan förvaras.

Att trädgårdarna i huvudsak blev till nytta för matförsörjningen hindrade inte att staden ställde vissa skönhetskrav på de delar av trädgården som syns från gatan. Det råder inget tvivel om att häckarna i tomträs mot gatan är av avgörande betydelse för gatubilden och Norra Ängbys karaktär. Det är anmärkningsvärt att staden som har till uppgift att sprida information om och bevaka att det riksintresse Norra Ängby klassats som, kan bevaras, samtidigt låter sitt bolag Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) sprida information som strider mot bevarandet av Norra Ängbys kulturmiljö. Det sätt SVOA avser att vi ska ordna med plats för flertalet tunnor för olika sorters avfall, i tomträs, skulle innebära att vi alla skulle vara tvungna att ta bort häcken mot gatan på uppemot halva den sträcka som idag utgörs av häck. Med tanke på hur tätt våra hus står riskerar vi alltså att vår gatumiljö kommer att domineras av soptunnor. Det skulle i grunden ändra gatubilden i området och därmed områdets karaktär, stick i stäv mot intentionerna med "riksintresset". Norra Ängbys attraktionskraft skulle riskera att minska och likaså priset på våra hus.

SVOAs föreslagna arrangemang med avfallstunnorna är helt orimligt för en kulturmiljö som Norra Ängby. Trädgårdsstadsföreningen jobbar redan med frågan och det är av största intresse att vi får dispens mot de generella reglerna och att nya förslag utarbetas för Norra Ängby så att vi kan anpassa oss till nya avfallsbestämmelser utan att äventyra kulturmiljön eller gatubilden i området. Vi småstugeägare måste utnyttja vår finurlighet och hitta en lösning på soptunneproblematiken som innebär att häckarna inte försvinner och ersätts med rader av soptunnor. Kanske kan vi göra en gemensam soptunneplats med grannen? Kanske vi kan ha våra tunnor gömda bakom häcken och stå ut med att rulla fram dem de dagar det är tömning? Har du smarta idéer om hur soptunneproblematiken kan lösas? Vi behöver alla göra vad vi kan för att rädda vår fina gatumiljö!

Text: Sven Rygart

Foto: Elisabet Engdahl Linder

På bilden från Stockholm Avfalls webbplats kan man se hur det delade kärlet med plast- och pappersförpackningar kan se ut. I Stockholm kommer standard vara att ha tre kärll med två fack i varje. Mer information om det nya systemet finns på www.stockholmavfall.se

Närsorteringen införs nästa år – men återvinningsstationen blir kvar

När Trädgårdsstadsföreningen i våras ställde frågor till Stockholm Vatten och Avfall om det nya systemet för fastighetsnära insamling, var många svar fortfarande osäkra. Bland annat gick det då inte att säga om återvinningsstationen vid Ängbyplan skulle bli kvar.

När vi nu frågar igen är beskedet tydligare: återvinningsstationerna blir kvar även när närsorteringen införs.

Nya sopkärl under 2026

Under 2026 kommer nya kärll att ställas ut, men exakt när det sker i Bromma är ännu inte bestämt. Så snart kärllerna är på plats kan hushållen börja sortera förpackningar hemma vid tomten. Avgiften för den tjänsten tas dock inte ut förrän 2027.

Taxehöjning redan 2026

När det gäller kostnaderna för sophanteringen är 2026 års taxa ännu inte beslutad, men inriktningsärendet pekar på en höjning med cirka fyra procent. Vad taxan

Återvinningsstationen vid Ängbyplan blir tills vidare kvar även när vi från nästa år ska sortera förpackningar vid våra hem.

blir från 2027 är inte klart, men den kommer att kommuniceras i god tid.

Hämtning fortsatt olika dagar

Hämtningsschemat ser ut att fortsätta variera mellan olika gator i Norra Ängby. Grundprincipen är att det blir fortsatt hämtning varannan vecka, men den som har rätt kombination av kärll kan få längre intervaller, exempelvis var fjärde eller åttonde vecka.

Föreningen fortsätter bevaka frågan

Det är många i Norra Ängby som undrar hur tre stora sopkärl ska få plats på tomten och hur det nya systemet kommer att påverka gatubilden och kulturmiljön i Norra Ängby. Trädgårdsstadsföreningen följer utvecklingen och fortsätter föra fram medlemmarnas perspektiv i dialogen med Stockholm Vatten och Avfall.

Catarina Holmqvist

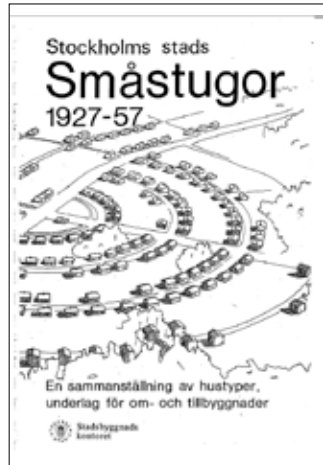

Gamla kopparkablar försvinner – men stolpar kan bli kvar

De gamla luftburna kopparkablarna i Norra Ängby är snart historia. Enligt Mitt i Bromma kommer Telia under 2026 att helt avveckla det åttio år gamla kopparnätet som inte längre lever upp till dagens behov.

När kopparledningarna tas ned försvinner också vissa telefonstolpar. Men om stolparna bär fiberkablar får de stå kvar. Fiberledningarna kommer även framöver att hänga mellan stolparna, som en del av dagens kommunikationsnät.

– Under 2026 kommer kopparnätet i Sverige att vara helt avvecklat, säger William Fröding, presstalesperson på Telia till Mitt i Bromma

Ladda ner och läs mer om vårt område

Det finns flera viktiga skrifter om uppkomsten av trädgårdsstäder som Norra Ängby. Några av dem har getts ut av Stockholms Fastighetsverk (numera Stadsbyggnadskontoret, SBK).

Sökbara digitala arkiv finns även hos Stockholms stadsmuseum, Stockholmskällan, Bromma Hembygdsförening, Stockholms läns museum med flera.

Trädgårdsstadsföreningen lägger dessutom upp skrifter, broschyrer och andra dokument på sin hemsida, under menyn "Trädgårdsstaden".

Stockholms Stads Småstugor 1927–57.

En sammanställning av hustyper, underlag för om- och tillbyggnader Utgiven av Stadsbyggnadskontoret. Tredje upplagan, mars 1997. 44 sidor.

Skriften togs fram för att ge stöd till goda lösningar vid om- och tillbyggnader i några särskilt värdefulla småstugeområden, bland annat Olovslund och Norra Ängby. Här återfinns ritningar över samtliga hustyper i Norra Ängby.

Norra Ängby. Ett program för din

närmiljö. Information från byggnadsnämnden. Utgiven 1978. 42 sidor.

Syftet är att ge råd och upplysningar inför tillbyggnader och bygglovsansökningar. Här finns bland annat stadsplanen för området, historiska bilder från byggtiden samt exempel på olika tillbyggnader med fotografier. Även kartor över markförhållanden ingår. I ett avsnitt betonas vikten av att bevara områdets unika karaktär – med målet att i största möjliga utsträckning värna gatubilden.

Norra Ängby. Information till dig som äger ett kulturhistoriskt värdefullt hus i Norra Ängby.

Faktablad utgivet av Stockholms stadsmuseum. Två sidor.

Broschyren har föreningen låtit trycka upp i flera omgångar och delat ut till medlemmarna.

Nylås

Installation eller reparation av elektroniska lås och mekaniska lås 1250:- efter rot.

Info@nylas.se

08-306667

nylas.se

**PIZZA • KEBAB • PASTA
SALLAD • WOK**

08 - 37 54 44
Runstensplan
www.kompir.se

Ängby Sjuttio Plussare fick ett uppdrag: Vilka var eleverna som skrev boken?

I Bromma hembygdsförenings arkiv finns en gammal bok med titeln *Åttans Jul* 1940. Då det var oklart från vilken skola i Bromma boken kom från, bad hembygdsföreningen Ängby Sjuttio Plussare (ÄSP) att försöka spåra skolan.

Personerna i boken bör vara födda omkring 1926, firat jul som 14-åringar och tagit examen som 15-åringar 1941 från en klass åtta.

Hasse Björck och Lasse Brynielsson i ÄSP började titta i boken som innehöll 138 nummerade sidor.

Proffsigt inbunden

Boken är proffsigt inbunden. Färgbilderna är skickligt tecknade för hand och ofta signerade. Prydlig handstil berättar om de ofta pojkboksinspirerade äventyren kompletterade med livfulla bilder.

Hasse kände igen Pelle Ceder som bodde på Hildebrandsvägen 38. Som äldste

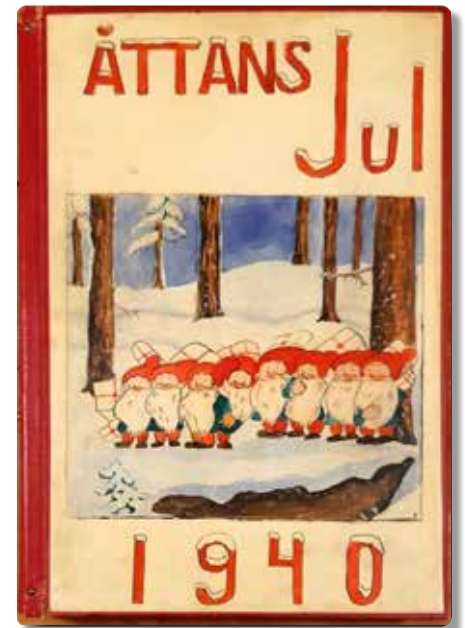
sonen tog han över huset som hans far Ruben Ceder hade byggt 1931. Pelle gifte sig 1952 med Marianne och fick barnen Kerstin och Lars Åke.

Ett välkänt namn för Lasse var Sture Dehlfors som bodde på Peringskiöldsvägen 52. Han var yngste sonen till Birger Dehlfors och namngivare till konditoriet Sten-Sture vid Runstensplan som hans far drev. Sture blev banktjänsteman och hans äldre bror Rune blev bagaren i pappans konditoriverksamhet.

Dagbok med examenskatalog

Vi besökte Stockholms stadsarkiv. För perioden 1940-1951 finns material från Norra Ängby skola under Ängby överlärardistrikt.

I "Dagbok med examenskatalog" från redovisningsåret 1940-1941 från Ängby skola för klass VIII med läraren Albin Stenbeck hittade vi klassen för Åttans Jul 1940. Det var en pojkklass. En liknande

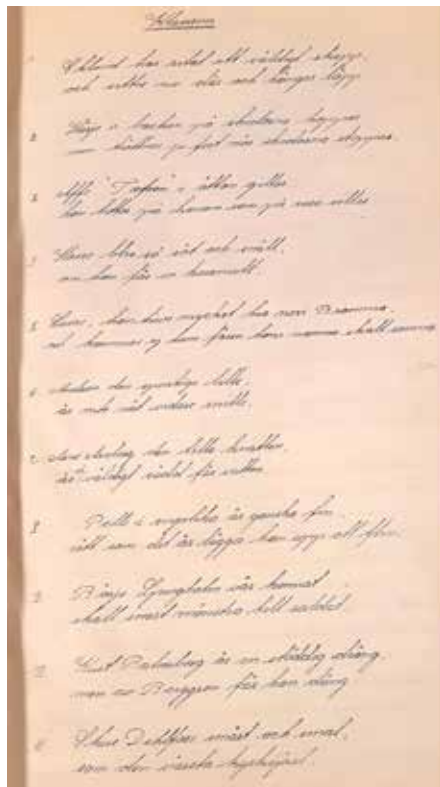

dagbok fanns för en motsvarande flickklass. Albin Stenbeck blev sedermera överlärare för Norra Ängby skola.

Klassen hade 32 timmars undervisning per vecka specificerat per ämne. En ny tjänstgörande lärare kom i slutet av vårterminen 1941.

I dagboken finns en förteckning över klassens 22 pojkar som tog examen från Norra Ängby skola.

Lasse Brynielsson

Klassrim

I början av *Åttans Jul* 1940 finns två sidor med klassrim för 22 pojkar där för- och efternamnen delvis framgår. Listan är signerad av Åke Carlsson och Lennart Eriksson som troligen står för de ibland elaka raderna.

Genom att kombinera klassrimmen med elevernas namn i dagbokens och när de var födda har vi försökt spåra var de 22 pojkarna bodde under 1940-talet. Här är några av dikterna och namnen.

*Eklund har ritat ett väldigt skepp,
och sitter nu där och hänger läpp.*
Bengt Eklund *22/5 1926. Bergslagsv. 132

*Härje i backen på skidorna hoppar,
men tröttnar ju fort när skidorna stoppar.*
Härje Nilsson *23/11 1926. Ultunav. 31

*Hasse blir så söt och snäll,
om han får en karamell.*
Hans Eriksson *19/8 1926. Beckombergav. 170

*Arne Arnberg den lille knatten,
är så väldigt rädd för vatten.*
Arne Arnberg *21/8 1926. Holmgårdsv. 11

*Pelle i engelska är ganska fin,
rätt som det är lägger han upp ett flin.*
Pelle Ceder *12/4 1926. Hildebrandsv. 38

*Börje Ljungholm vår kamrat,
skall snart mönstra till soldat.*
Börje Ljungholm *11/11 1924. Bureusv. 11

*Kurt Palmberg är en stöddig dräng,
men av Berggren får han däng.*
Kurt Palmberg *21/1 1926. Peringskiöldsv. 31

På www.aesp.se under "Norra Ängby skola" finns alla de 22 eleverna.

Björn Jenelius hälsade 54 deltagare välkomna till ÄSP:s sjunde nostalgiträff på Ängby IP den 25 augusti.

Regnet hotade – men minnena vann

Morgonen började kylig och blåsig, med regnet hängande i luften. Skulle någon verkligen ta sig ut till årets nostalgiträff? Men vädret fick inte bestämma över oss. Framåt dagen sprack molnen upp, och vid Ängby IP kunde Björn Jenelius hälsa 54 deltagare välkomna till Sjuttio-plussarnas nostalgiträff, måndagen den 25 augusti.

Sedan starten 2017 har träffarna traditionsenligt hållits den sista måndagen i augusti – med undantag för pandemiåren. Alla deltagare fick en namnbricka, med sitt flick- eller pojknamn och gatan de en

Leden glesnar men glädjen i att mötas och dela Norra Ängbys historia lever vidare

gång växte upp på. Det blev en nyckel som öppnade minnen.

Snart bildades små grupper såväl inomhus som utomhus. Picknickkorgar öppnades, termoslock blev kaffekoppar, och samtalen tog fart. Minnesbilderna blandades – om skolvägar, lekar, första danser och äventyr i kvarteren.

De flesta i ÄSP har nu passerat 80-års-

strecket. Åldern gör sig påmind: leden glesnar, orken avtar och det är få nya som ansluter. Men glädjen i att mötas och dela Norra Ängbys historia lever vidare. Därför har vi enats om att fortsätta med våra månadsmöten – första måndagen varje månad, med undantag för januari, juni, juli och augusti – så länge intresset finns. Nästa möte blir den 1 september, se mer på www.asp.se.

Och vem vet – kanske ses vi åter till ännu en nostalgiträff måndagen den 31 augusti 2026?

Text och foto: Lars Brynielsson

**KAHLINS
TRÄDGÅRDAR**

Ängby Torg 16
info@kahlins.se
www.kahlins.se

Pizzeria Ängby
Ängby torg 4
08-872718
angby-pizzeria.se

Hemköp Ängby Torg
Den personliga matbutiken

Öppet: Mån-fre 8-21, lör-sön 9-21
Ängby Torg. Tel: 08-37 65 90

Helgas berättelse hittades i källaren

I ett brev, som låg gömt i källaren, berättar Helga Schölander om hur hon och hennes man Emil tog chansen när möjligheten att bygga en småstuga i Norra Ängby dök upp.

Brevet hittades av en senare ägare till huset. Claes Jansson, som nu bor i huset på Karlebyvägen har valt att dela det med Norra Ängby Tidning. Det är en berättelse om hårt arbete,

uppoffringar och viljan att skapa en trygg plats för familjen. Här publicerar vi Helga Schölanders berättelse – ett levande tidsdokument om en epok och ett bostadsprojekt som format så många hem i Norra Ängby.

Då 1935. Vi byggde vår lilla stuga två rum o kök

En kväll kom min man hem, visade papper o sade: Vi kan bygga en stuga. Jag blev skeptisk, nej det kan väl inte vara möjligt. Men så visade det sig att det nog skulle kunna gå ekonomiskt sett, med egenhändigt arbete. Men hur skulle vi orka? Cykla ca 1 mil mellan bostad (kolonistuga i Fredhäll) och bygget i Bromma. Vi hade tre små barn 7,5 - 5 - 1,5 år. Han var 39 år och jag 33.

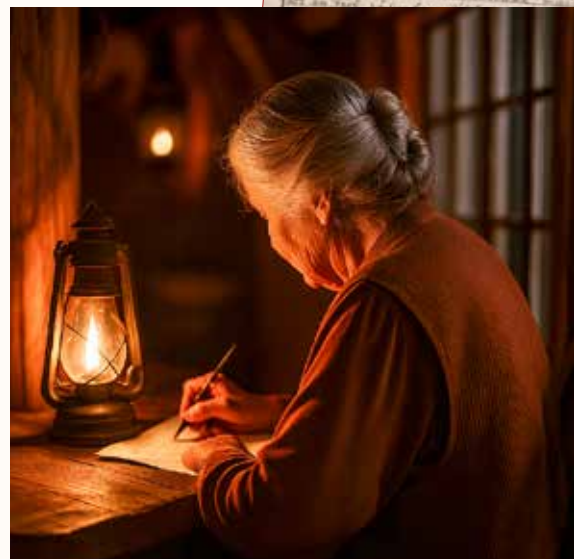
Vi kunde sälja kolonistugan och få pengar till kontantinsatsen för administrationen. Lågavlönad, tidigare arbetslös en tid, sådant var 30-talet, ont om pengar. Vi fick satsa på oss själva.

Vi fick tillstånd och åkte ut en majkväll för att se ut en tomt. Vi blevo lite oense. Han ville ha en tomt för tre rum. Jag räknade ut att 130 kr mer om året skulle bli för betungande. Tyvärr gav han med sig.

Det blev hårda tag, att gräva grunden för hand. Då var det endast kvällar och söndagar+ 8 dagars semester som stod till buds. Till söndagen hade jag lagat maten på spritkök, tog mat och barn och åkte ut med bussen till Ängby. Där stod de och grävde på ett stort lergärde. Eventuellt hade han raggat upp någon kompis till hjälp. Det murades och så småningom restes stugan. Man fick hjälpa till att shellackera kvistar och måla fönsterkarmar. Den minsta ungen sov i redskaps-skjulet. Vi fick materiel från småstugebyrån. Kunde man göra allt jobb själv var det möjligt att få pengar över vid färdigställandet.

Hjälp var inte så svårt att få tag på, murare, snickare och målare t.ex. Spännande och roligt var det, vilket hjälpte oss att orka med. Vi flyttade ut den 26 september. Då var värmen på. Ett par golv var väl färdiga. Sen fick man jaga inventarier vid småstugebyrån, spis, dass o.s.v. Vatten hämtade vi från en pump. Ingenjörerna kom och kontrollerade bygget. Vintern gick till målning, tapetsering och källarjobb.

Våren kom och det blev att ta reda på sprängsten, högar av lera och matjord. Så skulle det planteras häck runt tomten. Vi fick instruktioner för planering-

Det blev hårda tag, att gräva grunden för hand. Då var det endast kvällar och söndagar+ åtta dagars semester som stod till buds, berättar Helga Schölander. (Genrebild skapad av ai)

en. Stenlagd plan, gräsmattor, träd o buskar gjorde det så småningom vackert och trivsamt. Varje kvarter skulle ha samma färg på huset.

1945 var det dags att bygga till. Familjen hade fått tillökning 1942. Vi skaffade ritning och fick tillstånd att bygga 1 rum 3x4 in mot tomten. Lånet var 4000 kr på 10 år. 5,5 % ränta. Första lånet var 8600 kr. 3,5 % ränta under 30 år. Tre rum från början hade varit bättre och billigare.

Eget hem med tomträtt fordrar ständig tillsyn. Att jobba och vila här blev vårt enda intresse och tillgång. För våra fyra barn blev detta en god uppväxtmiljö. Bo f. 1928. Ingegerd f. 1931. Tommy f. 1933 död 1964. Jan f. 1942. Emil Schölander f. 1896 död 1974.

Hustru Helga f. 1902 ensam kvar i stugan. 17 juli 1982. Karlebyvägen 23.

Bilden är från filmen "Litet bo jag sätta vill" från 1939. Filmen om egnahemsrörelsens trädgårdsstäder finns på <https://stockholmskallan.stockholm.se>.

Så har visionen om "egna hem" förändrats

När Norra Ängby planerades och byggdes på 1930-talet var området en del av Stockholms småstugeprogram – ett socialt och bostadspolitiskt projekt som skulle ge vanliga arbetarfamiljer möjlighet att bo i eget hus med trädgård.

Husen var små, enkla och standardiserade, ofta uppförda genom självbyggeri med ritningar, material och lån från stadens småstugebyrå. Visionen handlade inte om lyx utan om hälsa, ljus, luft och självförsörjning, med plats för grönsaksland, bärbuskar och fruktträd.

Efterkrigstidens förändringar

På 1950- och 60-talen fick fler råd att förbättra och modernisera sina hem. "Egna hem"-tanken levde vidare, men trädgården gick från att vara en viktig källa till självhushållning till att bli mer av prydnad. Konsumtionssamhällets framväxt gjorde också huset till en statussymbol, inte bara en bostad.

1970–90-tal

Oljekrisen på 1970-talet och den växande energimedvetenheten ledde till tilläggsisolering och fönsterbyten, ibland på bekostnad av den ursprungliga arkitekturen. Allt fler omgestaltade sina hus för att spegla personlig smak, och det enhetliga områ-

desintrycket började utmanas. Samtidigt växte bostadsmarknaden fram som en arena för värdestegring – huset sågs allt oftare som en investering.

2000-tal till idag

I dag är Norra Ängby ett attraktivt och kostsamt område där många köpare har resurser att bygga om rejält. Här står bevarande mot modernisering: riksintressets krav på att skydda originaldetaljer, häckar och grönska möter önskan om större

byggnader, öppna planlösningar och rymliga altaner.

Drömmen lever kvar

Den ursprungliga idén om ett socialt bostadsprojekt är nästan borta, men drömmen om ett eget hem i en grön miljö lever kvar. Nya trender inom hållbarhet och klimatsmart byggande kan till och med föra visionen närmare sitt ursprung – småskaligt, resurssnålt och i samklang med naturen.

Wretmans Bilservice AB

**Bilreparationer och Service
originaldelar till alla märken**

**Jämtlandsgatan 139 Vällingby
(OK Macken i Vällingby)**

08-377813

37528@okq8bilverkstad.se

Namnet Hirdvägen återspeglar en intressant historia om stormän och deras olika typer av följen under tidig medeltid! Ordet hird syftar på en härskares personliga följe!

Hirdvägen

En hirdman svor att inte svika sin herre

Hirdvägen i Norra Ängby går mellan Islandsvägen och Danavägen. Vägen har fått sitt namn efter de män, hirden, som ingick i kungens eller hövdingens följe, alltså de som bland annat var livvakt till stormannen. Dessa hirdmän var kärntrupp i stormannens här. Namnet på anglosaxiska var hired, hushållsfölje. De var härskarens huskarlar.

Personer som ingick i hirden skulle svära stormannen/kungen en trohetsed. De tjänstgjorde som knektar, fick inte lön men mat och uppehälle. Härskaren förväntades också belöna dem för gott arbete. Svärdragare kallades även hirden. Forntida diktverk nämner hirden, t ex i Beowulf och Eddan. Den hirdman som var skicklig med vapen och också kunde skalda hade en hög rang i hirden! Den militära försvarsrollen blev med tiden huskarlens viktigaste uppgift i hirden.

Furingestenen

I Turinge kyrka i Södermanland finns en runsten från senare delen av 1000-talet med en intressant inskrift: ”Kettil och Björn de reste sten denna åt Torsten, fader sin, Anund åt broder sin och hus-

Kvartersnamnen:

Hirdmannen, Fylkingen, Hirden och Amuletten

Kvarteren vid Hirdvägen heter i söder Hirdmannen och Fylkingen och i norr Hirden och Amuletten.

Fylking var en kilformig avdelning i medeltidens krigföring. I fylkingens spets ställdes de starkaste och bäst beväpnade krigarna för att uppnå det eftersträlvade genombrottet.

Amulett var ett föremål man bar med sig med avsikt att avvärja det onda och frammana det goda.

karlar efter (deras) jämlike. Kettilo åt (hus)-bonde sin. Bröderna vore de bästa män i landet och i (krigar)skaran utomlands. (Torsten) höllo sina huskarlar väl. Han föll i strid öster i Gårdarrike, (krigar)skarans främste (och av) landmän (den) bäste.”

Ett kristet kors finns på stenens övre del. Uppenbarligen är stenen rest till minne efter Torsten, en vikingatida hövding och hans döde bror. Huskarlarnas viktiga roll som krigare framhålls. Under tidig

medeltid kom begreppet ”hird” i bruk och huskarlarna sågs då som en lägre klass.

På 1000-talet efter Kristus omtalas hirdmän, gäster och huskarlar som tre särskilda avdelningar av hirden. Hirdmännen åt vid kungens bord och deltog i ledning på kungens skepp. Bordssvennerna var de förnämsta hirdmännen. De tjänstgjorde vid kungens bord, ordnade vakthållning och hade tillsyn över den. Det fanns också hirdmän med lägsta rang. Det var ett slags pager som vid högtidliga tillfällen stod framför kungens bord med brinnande ljus i händerna. Dessa pager var unga män från förnämna släkter. De blev kungens svärdragare och edsvurna först när de senare upptogs till egentliga hirdmän.

Andra och tredje klassen

Hirdens andra klass benämndes gästerna. De svarade för den yttre vakthållningen, rekognoscerade i krig och fullgjorde kungens bud och befallningar. Den tredje klassen var huskarlarna som nämns ovan. De utförde allt arbete vid kungens gård. Anseendet för huskarlarna sjönk med tiden och till slut räknades de inte höra till hirden.

Huskarlarnas viktiga roll som krigare framhålls i inskriften på Turingestenen som är placerad mot en vägg i vapenhuset till Turinge kyrka, (Av Berig. CC BY-SA 3.0)

På särskilda hirdstämmor avgjordes hirdens inre angelägenheter. En särskild hirdlag avsåg att främja höviska seder och ridderligt skick hos hirdmannen men också forma hirden till ett lämpligt organ för kungen som statens högste styresman. Med tiden utformades olika befattningar/titlar inom hirden. Det äldsta hirdämbetet var kungens märkesman (motsvarar nyare tiders fanbärare). Märkesmannen skulle bära och försvara kungens stridsmärke (fana). På kungens krigsskepp hade han jämte de tappreste sin plats i förstaven.

Högst ansedd

Högst ansedd i hirden var stallaren. Han skulle anskaffa och ordna skjuts på kungens resor, tala på kungens vägnar vid offentliga tillfällen såsom på ting och hirdstämmor. Bland andra titlar märks stambo, stekare, stallmästare och munkänk. I hirden kunde finnas ett skiftande antal deltagare. Olav den helige hade 60 hirdmän, 30 gäster och 30 huskarlar. Den norske kungen Olav Kyrre hade det dubbla antalet. Under 1100 – 1300-talet var sannolikt antalet personer större i hirden.

Generös härskare

Härskaren skulle vara mycket generös – på gränsen till slösaktighet. Han skulle dela ut krigsbyten, bjuda på stora fester med mera. Många familjer var beroende av härskaren. Härskarens livsföring krävde att guld, silver, prestigeföremål, mjöd och fläskkött fanns i riklig mängd. Äldre hirdmän bodde ofta på egna gårdar.

En hirdman svor att inte svika sin herre och det var förenat med stor skam och vanära att bryta med sin ed. De flesta hövdingar och kungar i Europa under tidig medeltid höll sig med följen, hirdliknande grupper av krigare. Stormän kunde skaffa sig en hird om de hade råd. Hirdmän måste gynnas med så mycket favörer att de ansåg det var värt att kämpa för sin härskares ära!

En intressant historia

År 1319 försvann stallarens och märkesmannens befattningar. Drottsen (som ursprungligen var köksmästare eller hovmästare) blev viktigare och fungerade vid kungens minderårighet och frånvaro som riksföreståndare. I Norge fanns under Olav Tryggvasons och Olav den heliges tid en särskild hirdbiskop – ett ämbete som drogs in när landet fick olika fasta biskopsdömen.

Namnet Hirdvägen återspeglar en intressant historia om stormän och deras olika typer av följen under tidig medeltid!

Nils Ringstedt

Litteratur:

Ringstedt, N., 2018. *Norra Ängbys gatunamn – en färd genom Nordens historia*. Bromma hembygdsförenings skrift nr 7. Stockholm.

Uppgifter i Wikipedia.

Trädgårds Tove

Rådgivning, skötsel och beskärning

Trädgårdsmästare Tove Overödder
Beckombergvägen 39, Norra Ängby
tove.overodder@gmail.com
070 766 80 60

Ålstensgatan 22, 167 65 Bromma
08-370618 www.angbyglas.com

Ängby Glasmästeri
& Ramaffär AB

Etablerad 1931

Danavägen går från Islandsvägen västerut och svänger mot norr till korsningen med Anundsvägen. Folklagsnamnet daner ingår i namnet Danmark och ligger till grund för adjektivet dansk.

Danavägen

Uppkallad efter förhistoriska folket daner

Danavägen fick sitt namn år 1936. Vägen ligger i västra Norra Ängby och är uppkallad efter folkslaget daner. Danavägen går från Islandsvägen västerut och svänger mot norr till korsningen med Anundsvägen. Folklagsnamnet daner ingår i namnet Danmark och ligger till grund för adjektivet dansk.

Vilka var då danerna? Det var en germansk stam. Den omtalades på 500-talet av Jordanes och Prokopius. Jordanes var en romersk-gotisk historieskrivare som omkring år 500 skrev en gotisk krönika *De origine actibusque getarum* (Om geternas ursprung och bedrifter). Det är en krönika som bygger på ett förlorat verk av romaren Cassiodorus. Goterna identifieras med antikens geter som fanns på 400-talet före Kristus. Prokopius bodde i Ceasarea i Palestina och dog cirka år 554 efter Kristus. Han var jurist, sekreterare och rådgivare till den bysantinske generalen Belisarius – överbefälhavare för kejsarens armé. Prokopius gav ut skrifter – bland annat berättar han om en gotisk invandring till Sverige och om herulernas överflyttning till bland annat Danmark.

Den germanska stammen daner var

Kvartersnamnen:

Ledungen, Pilkorset, Ringbrynjan Örtugen och Betslet.

Kvarteren i området har intressanta namn! I söder ligger kvarteren Ledungen, Pilkorset, Ringbrynjan och i väster Örtugen och Betslet. Mer om dessa kvartersnamn i slutet av artikeln!

bosatta i nuvarande Danmark. Det är inte klarlagt varifrån de härstammar. Det är inte bevisat att de stammar från svearna som Jordanes påstår. Alla invånare i Danmark kallades på 700-talet för daner. Det är oklart när Danmark blev ett enat rike. Även under vikingatiden var landet delat i flera olika kungarikar. Landet omfattade även Skåne och Jylland ner till floden Ejder i söder.

Jellingstenen

Det finns en monumental runsten/minnessten vid den kungliga begravningsplatsen i Jelling på Jylland. Det är Harald

Gormsson (Blåtand) – levde cirka 940 efter Kristus till 986 efter Kristus – som lät rista denna sten. Av texten framgår att han vunnit hela Danmark och Norge, och gjort danerna kristna. Från den hedniska stora begravningshögen i Jelling tog han ut sina föräldrars ben och placerade dem i en nybyggd träkyrka intill. Det finns ytterligare en stor hög på platsen som vid utgrävning visat sig vara tom. Träkyrkan befinner sig i en enorm skeppssättning som förenade de två högarna på platsen. Kristendomen antogs år 960.

Försvarsvallen Danevirke

Namnet daner återfinns också i benämningen av en väldig försvarsvall – Danevirke. Vallen finns där det jylländska näset är som smalast och ligger i höjd med den nutida staden Schleswig. Syftet med vallen var att skydda Danmark mot fiender – särskilt slaver och franker.

Så tidigt som år 737 uppfördes ett parti av vallen. Det var den danske kungen Godfred som särskilt engagerade sig i bygget av vallen – detta enligt frankiska berättelser. Godfred var mycket aktiv längs dåtidens strategiska sjövägar. Han anföll Friesland och västslaviska områden.

År 808 förstörde Godfred staden Reric på slaviskt territorium. Alla köpmän i staden förde han till sin egen bosättning vid Hedeby i Danmark. Hedeby var en gång en stor handelsplats – Danmarks motsvarighet till vårt Birka.

Vikingaräder i Västeuropa.

Under vikingatiden hade Danmark en viktig roll i kontakterna med Västeuropa. Många danskar deltog i vikingaräder i Västeuropa. Bland annat var det många danskar som då emigrerade till den del av England som fick namnet Danelagen. Andra bosatte sig i Irland och i Normandie. Dansk vikingatid kulminerade i erövringen av England under kungarna Sven Tveskägg och Knut den store på 1000-talet.

Vikingatåg kallades de krigiska flottexpeditioner som vikingar genomförde. Svenskarna drog för det mesta i ”österled” medan danskar och norrmen för i ”västerled”. Skeppen var grundgående och kunde landa vid grunda sandvikar där männen hoppade överbord och vadade in. Hästar kunde lätt lastas av. Vikingarna återvände snabbt till skeppen efter ett anfall. De hann iväg med sitt rov innan deras offer hann tillkalla hjälp. Vikingatågen medförde kolonisering av land i östra England, i Normandie, i Skottland och på Island. När inträffade vikingatiden? Numera räknas tiden från ca 750 efter Kristus även om det först kända vikingatåget företogs

793 mot klostret Lindisfarne på Englands östkust.

Adam av Bremen har skrivit om danerna och deras historia. Bland annat berättas det om kung Harald och Sven Tveskägg samt om när Olof Tryggvason av Norge besegrades. Danerna omnämns även av biskop Erimbort (Rimbort) som en gång var präst i Birka.

Kvartersnamnen i Norra Ängby

Norra Ängby har mycket spännande kvartersnamn. Här vid Danavägen har vi kvarteret **Ledungen**. Det syftar på den tidigmedeltida sjökrigsorganisationen med det namnet. Bönder hade skyldighet att bemanna och rusta flottan. De medeltida landskapslagarna innehåller regler för Ledungen. Dess ålder är hög. Den hörde samman med organisationen av sveastaten under folkvandringstid (400 – 500 efter Kristus) och vendeltid (550 – 750 efter Kristus). Så sent som under Magnus Eriksson på 1300-talet kallades krigsledning ut!

Namnet **Pilkorset** på kvarteret syftar på en mycket gammal symbol. Den symbolen använde den fascistiska Pilkorsrörelsen i Ungern under andra världskriget.

Kvartersnamnet **Ringbrynjan** syftar på den rustning som en gång bars av krigare. Det var ett kroppsskydd som bars i strid. En ringbrynja var ett så kallat ringpansar konstruerat av tusentals nitade och smidda järnringar. Ringbrynjan bars i form av ringpansarskjortor. Under tusen

och elvahundratalet täckte de bål, lår och överarm. Senare gjordes ringpansaret mer heltäckande eftersom nya vapen och stridsteknik nödvändiggjorde detta.

Kvartersnamnet **Örtug** syftar på en vikt – och värdeenheter. Det var 1/3 av ett öre eller 1/24 av en mark. Örtugen var ettpräglat mynt från cirka år 1370. Efter år 1523 motsvarade örtugen 1/2 öre sedan örets finvikt sänkts. Örtugar utgivna före år 1478 hade högre silverhalt. Mynt med den högre silverhalten slogs sista gången 1589 – 1591.

Slutligen kvartersnamnet **Betslet**. Ett betsel består av munbett, huvudlag och tyglar. Det finns bevarade praktfulla betsel från svensk forntid. De har rikt utsirade beslag. Ett exempel finns från Broa i Halla på Gotland. Detta betsel är från 800-talet och har gripdjur i ornamentiken.

En vandring på Norra Ängbys gator mellan kvarter med intressanta namn är en vandring i nordisk förhistoria!

Nils Ringstedt

Litteratur:

Ringstedt, N., 2018. *Norra Ängbys gatu-namn – en färd genom Nordens historia*. Bromma hembygdsförenings skrift nr 7. Stockholm.

Vi säljer handgjorda dörrar och fönster i klassisk Bromma- och Ängbystil.

Sedan 2019 är vi återförsäljare av fönster tillverkade av Selja Snickeri i Dalarna. Vi är nu också återförsäljare av dörrar från Specialsnickeriet i Tingsryd.

Anpassas efter dina önskemål.

NORRA ÄNGBY
BYGG AB

Patrik Holmström, 0739-44 88 19, offertnorraangby@gmail.com

Hantverkare

Vill du annonsera i den här spalten
Ring Johan på 073-983 22 07.

Arkitekt hjälp med till- & ombyggnad
från skiss till färdiga bygglovshandlingar

Bengt Sigander Arkitekt SAR / MSA

www.sigander.se

Snorreavägen 19, 168 54 Bromma

073 908 31 10

Ombyggnad/tillbyggnad/stambyten

Engqvist Bygg AB

www.engqvistbygg.se

Ingentingsgatan 6, 171 71 Solna

070 529 35 22

Fönster, ombyggnad och renovering

NORRA ÄNGBY BYGG AB

offertnorraangby@gmail.com

073 944 88 19

Om & tillbyggnader, renoveringar, fasad,
badrum, målning!

Roberts hantverksservice

www.robertshantverksservice.com

Adilsvägen 16, 168 53 Bromma

070 412 63 84

Badrumsrenoveringar, till- & ombyggnad!

T.Berggren Bygg AB

Lerviksvägen 16

184 63 Åkersberga

0708371476

Totalentreprenör

J-Eklund Entreprenad AB

janne@tvatumtvabygg.se

070 783 93 75

Annonsera

Boka 4 ggr/år för 1000 kr!

Medlemsförmåner

Föreningen har placerat ut en del trädgårds-
och andra prylar för lån. Medlemmar kan
ringa och boka.

Flaggstångsvinsch

Torgil Leifsson, Jomsborgsvägen 7,

070-531 13 40, torgil.leifsson@gmail.com

Gallervält

Krister Bengtsson, Rökstensvägen 11,

08-87 22 59 / 070- 780 56 10

Fuktmätare

Fyll i formuläret på vår webbplats

www.norra-angby.se/fuktmatare.

Gratis lån mot deposition. Mer information
på sidan 5.

Elektrisk märkpena för metall

Pelle Sahl, Hirdvägen 14

070 694 81 18

Gratis lån men deposition.

Färglikare

och Tidskriften Byggnadskultur

johan.schaeffer@yahoo.se

073-983 22 07.

Gratis lån men deposition. Max 3 dagar.

Stege 9 m

Elias och Malin Diarbakerli

Franklandsvägen 29

Tel 070 424 00 61

www.norra-angby.se
facebook.com/norraangby

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Föreningen välkomnar alla hushåll i Norra Ängby som medlemmar.

Medlem blir man genom att betala medlemsavgiften, som gäller för perioden april-mars. I april-maj delas ett medlemsbrev med erbjudande om medlemskap ut till alla hushåll i Norra Ängby. Medlemsavgiften (150 kr) betalas till föreningens Plusgiro 940178-7. Använd helst referenskoden i brevet som betalningsreferens samt namn och gatuadress vid betalning.

Med ditt medlemskap får du

- möjlighet att delta i föreningens alla aktiviteter under ett helt år
- ditt exemplar av Ängby-kalendern hem i brevlådan
- låna föreningens pryglar; stegar, märkpenna färglikare mm
- nyttig och intressant information på föreningens hemsida och i flera Facebook-grupper

Inte minst viktigt är att du då stödjer föreningens engagemang i för Norra Ängbyborna angelägna frågor som t ex nybyggnationer i och omkring vårt område eller att sprida kunskap om och främja områdets unika karaktär.

Ansvarig för medlemsregistret är Sven Rygart, som du kan nå med epost-adressen medlemsregister@norra-angby.se

Föreningen följer regelverket kring personuppgifter; GDPR. Se hemsidan för detaljerna.

Kulturmiljögruppen inom Norra Ängby Trädgårdsstadsförening

Gruppen vill – utgående från Norra Ängby som riksintresse för kulturmiljövården:

- öka kunskapen om och medlen till bevarande av stadsdelens unika värden
- genom insamling av bakgrundsmaterial och kontakt med berörda myndigheter dokumentera stadsdelens historia
- göra fakta om våra hus och trädgårdar tillgängliga för de boende så att de kan anpassa dessa med bibehållen inneboende charm för framtida behov

Vill du engagera dig i dessa frågor är du mycket välkommen. Vi träffas ungefär var sjätte vecka.

Mejla kulturmiljögruppen medlemsregister@norra-angby.se eller Johan Schaeffer: johan.schaeffer@yahoo.se eller 0739 83 22 07.

Föreningens styrelse

Pelle Sahl, ordförande och ansvarig utgivare, 070 694 81 18, pellesahl@gmail.com

Catarina Holmqvist, sekreterare, 070 636 06 29, catarina.holmqvist@telia.com

Karin Gabrielsson, kassör, 070 794 47 02, gabrielssonkarin@gmail.se

Elisabet Engdahl Linder, Fb-redaktör, julmarknad, kalender, redaktion och äppelsöndag, 070 746 62 40, elisabet.engdahl.linder@gmail.com

Bengt Randers, administratör för hemsidan. 070 344 53 85, bengt.randers@gmail.com

Suppleanter:

Carola Bengtsson, Ängbyglöggen, och midsommar, 070 733 58 42, carola.my@hotmail.com

Eva Engfeldt, 073 987 89 95, eva.engfeldt@gmail.com

Jenny Hansson, 070 158 48 86, jennybhansson@gmail.com

Adjungerad till styrelsen:

Rolf A Olsson, tidningens producent och redaktör, 070 564 93 93, rolf@rao.se

Revisorer:

Rolf Jarlås, 073 705 87 16, rolf.jarlas@gmail.com

Lasse Johansson, 070 584 82 50, lasse.g.johansson@gmail.com

Suppleant:

Sven Rygart, ansvar för medlemsregistret, 070 518 18 51, sven.rygart@gmail.com

Valberedning:

Lotta Hirschberg, 073 997 63 39, lotta.hirschberg@gmail.com

Elina Wilgert, 070 72248 35, elina.wilgert@gmail.com

Medlemsregistret: (medlemsregister@norra-angby.se)

Sven Rygart, ansvar för medlemsregistret, 070 518 18 51, sven.rygart@gmail.com

Föreningens adress: Norra Ängby Trädgårdsstadsförening, c/o Sahl, Hirdvägen 14, 168 53 Bromma

Program

Att beskära äppelträd

Lördag 27 september kl 10-14

Stora Ängby Allé 15.

Ett NÄT-arrangemang – mer info sid 3

Run of Hope 2025

Lördag 13 september

Ängby torg

Ängby Runners till förmån för Barncancerfonden

Mer information: www.barncancerfonden.se

4H-dagen

Lördag 20 september kl 11-15

Björklunds hage

Mer information: www.4h.se/bjorklundshage

Ljuskväll runt Kyrksjön

Lördag 20 september kl 18.30-21.00

Mälarscouterna i samarbete med

Norra Ängby Trädgårdsstadsförening m.fl.

Mer information: www.malarscouterna.se

Äppelsöndag

Söndag 28 september kl 13.30-15.00

Med sortbestämning äpplen och avsmakning av must

Ängby torg

Ett NÄT-arrangemang – mer info sid 3

Halloween

Lördag 25 oktober från kl 16.30

Björklunds hage

Mer information: www.4h.se/bjorklundshage

Julmarknad på Ängby torg

Söndag 30 november kl 13-15 – första advent

(OBS. Datumet i den tryckta tidningen stämmer alltså inte.

Styrelsen har ändrat så julmarknaden även i år äger rum den första advent.)

Ett NÄT-arrangemang – mer info sid 3

Julmys i Björklunds hage

Söndag 7 december.

Mer information: www.4h.se/bjorklundshage

MÅLA BROMMA
FASAD, FÖNSTER & TAK

Boka in en Fasad eller Fönsterrenovering

Välkommen till **MålaBromma**, med över 20 års erfarenhet inom fasad- och fönsterrenovering.

Vi erbjuder professionella hantverkartjänster med hög kvalitet och finish.

Kontakta oss idag för en kostnadsfri offert och besök vår hemsida för att se våra tidigare projekt och kundreferenser.

08-51 51 92 10

info@malabromma.se

www.malabromma.se

